

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 66016740, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 25.09.2025. Nr. 1-13/4619

Uz 12.09.2025. Nr. 6-2.3.1.1e-K/70-IP

Latvijas Republikas Valsts kontrolei

Novērtējums revīzijā Nr. 2.4.1-51/2024

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir saņēmusi un izskatījusi Latvijas Republikas Valsts kontroles (turpmāk – VK) 2025.gada 12.septembra vēstuli Nr. 6-2.3.1.1e-K/70-IP “Par lietderības revīzijas Nr. 2.4.1-51/2024 noslēguma dokumentu nosūtīšanu”. VARAM pateicas VK par valsts pārvaldes digitālajai transformācijai nozīmīgo skaitļošanas resursu konsolidācijas un mākoņdatošanas pakalpojumu ieviešanas darbību izvērtējumu, tādējādi pievēršot tai papildus uzmanību. Esam gandarīti par to, ka VK ieteikumi lielā mērā sakrīt ar VARAM jau uzsāktajām darbībām, tādējādi apliecinot atbalstu VARAM formulētajai un īstenotai valsts pārvaldes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) resursu un kompetenču konsolidācijas politikai. VARAM viedoklis atšķiras tikai atsevišķu esošās situācijas aspektu raksturojumos, uz ko arī vēršam uzmanību šajā novērtējumā.

1. VARAM kopējais novērtējums VK lietderības revīzijai “Vai mākoņdatošanas pakalpojumu ieviešana valsts pārvaldē ir mērķtiecīga?”

Revīzija tika veikta un tās rezultāti apkopoti laika posmā, kad vienlaicīgi tiek īstenotas būtiskas pārmaiņas gan valsts digitālās pārvaldes attīstības plānošanas, gan kiberdrošības pārvaldības jomās. Vienlaicīgās pārmaiņas savstarpēji saistītajās jomās, kā arī koplietošanas pakalpojumu sniedzēju attīstības grūtības (t.sk. dažāda veida incidenti) nevarēja neietekmēt skaitļošanas pakalpojumu konsolidācijas politikas īstenošanas gaitu.

Vienlaikus revīzijas secinājumos nav tikusi ņemta vērā mākoņpakalpojumu pārvaldības atkarība no kiberdrošības tiesiskā regulējuma nosacījumiem, kas nav VARAM kompetencē, līdz ar to atsevišķos secinājumos nav tikti ņemti vērā būtiski priekšnosacījumi sekmīgai mākoņdatošanas politikas īstenošanai, nenosakot arī turpmākus uzdevumus situācijas uzlabošanai šajos aspektos.

Revīzijas veikšanas brīdī vairākas jomai nozīmīgas darbības (noteikumu projekts “Valsts datu apstrādes mākoņa noteikumi” (24-TA-1050)¹, esošās skaitļošanas infrastruktūras situācijas detalizēta apzināšana) vēl nebija pabeigtas un esošās situācijas vērtējums pamatoti bija kritiskāks, nekā tas varētu būt bijis, ja revīziju veiktu dažus mēnešus vēlāk.

Revīzija neapšaubāmi bija lietderīga, lai kritiski izvērtētu valsts pārvaldes IKT resursu un kompetenču konsolidācijas politikas īstenošanas gaitu skaitļošanas pakalpojumu jomā un mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanā.

¹ skat: [šeit](#)

2. VARAM viedoklis par VK secinājumiem un konstatēto problēmu cēloņiem

VARAM saprot VK prasību **mākoņdatošanas pakalpojumu ieviešanu vadīt stingrāk**, tomēr saglabā un pamato pozīciju, ka VARAM līdz šim veiktās politikas formulēšanas un ieviešanas koordinēšanas darbības ir atbilstošas gan mākoņdatošanas izmantošanas veicināšanas uzdevuma būtībai, gan VARAM kompetencei, kapacitātei un iespējām.

Desmit gadu laikā IKT resursu un kompetenču konsolidācijas politikas pakāpeniskā attīstībā un īstenošanā VARAM paveiktais ietver:

- Noteikta skaitļošanas resursu profesionalizācija un konsolidācija resoru līmenī, vienkāršota piekļuve valsts skaitļošanas resursiem -
 - 2015. gada rīkojums par valsts pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru², kas satur arī Valsts elektronisko sakaru pakalpojumu centra (VESPC) un loģiski vienotā datu centra (LVDC) konceptus;
 - 2014.-2020. gadu plānošanas periodu valsts pārvaldes IKT attīstības Eiropas reģionālās attīstības fonda finansējuma regulējums un investīciju plānojums, kas pieļauj skaitļošanas infrastruktūras attīstību ne vairāk kā vienā katra resora institūcijā, tādējādi veicinot skaitļošanas resursu koncentrēšanu resoru līmenī;
- Vadlīnijas mākoņpakalpojumu izmantošanai - 2018. gada informatīvais ziņojums "Par mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanu valsts pārvaldē" (apstiprināts Ministru kabinetā 2018. gada 20. februārī), kam pielikumā pievienotas vadlīnijas mākoņdatošanas pakalpojumu izvēlē un kas ir orientēts uz komerciālu mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanu, kad vien tas ir pieļaujams;
- Centralizēta lēmumu pieņemšana par VESPC izmantošanu - 2018.-2025. gads - pēc Satiksmes ministrijas vadībā izstrādātās VESPC instrukcijas³ stāšanās spēkā, VESPC aktīvi strādā, tā darbu koordinējot VARAM vadītai darba grupai (123 darba grupu sanāksmēs izskatīti iestāžu pieprasījumi par to informācijas sistēmu un tehnoloģisko risinājumu iekļaušanu VESPC, kopumā līdz šim pieņemot 61 gala lēmumu);
- Noteikta skaitļošanas resursu konsolidācija nacionālā līmenī - 2020. gada informatīvais ziņojums "Par valsts pārvaldes IKT resursu un kompetenču konsolidāciju"⁴, kas izvirza prasības skaitļošanas infrastruktūras koplietošanas pakalpojumu sniedzējiem un definē mērķi būtiski samazināt šajā jomā specializēto pārvaldes institūciju skaitu, pārējām institūcijām plānojot pāreju uz šo koplietošanas pakalpojumu un komerciālu mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanu;
- Izstrādāts koplietošanas pakalpojumu finansēšanas modelis, mākoņpakalpojumu attiecināmība investīciju projektos -
 - 2022. gada informatīvais ziņojums "Par valsts pārvaldes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju koplietošanas pakalpojumu attīstības plānošanu un finansēšanu"⁵, kas izvirza prasības IKT koplietošanas pakalpojumu (t.sk. skaitļošanas infrastruktūras pakalpojumu) attīstības plānošanai un nosaka iespējamās pakalpojumu finansēšanas un apmaksas modeļus;
 - 2023. gada Valsts pārvaldes informācijas sistēmu vispārējo tehnisko prasību un attīstības aktivitāšu pārvaldības (t.s. "IKT būvvaldes") noteikumi, kas satur arī prasības IKT infrastruktūras izmantošanai, to attiecināšana uz valsts pārvaldes IKT risinājumiem, neatkarīgi no finansēšanas avota;
- Atbalsts valsts mākoņpakalpojumu sniedzēju kapacitātes, kvalitātes un noturības pilnveidei - 2021.-2026. gads - Atveseļošanas fonda Latvijas plāna digitālās komponentes investīcijas 2.1.2.2.i. "Latvijas nacionālais federētais mākonis" regulējums, projektu plānojums un to īstenošanas uzraudzība, nodrošinot valsts pārvaldes federētā mākoņa (vēlāk precizēts - valsts datu apstrādes mākoņa) izveidi, apvienojot tajā četru šajā jomā specializētu institūciju mākoņdatošanas platformas, kas izmanto trīs atšķirīgas tehnoloģiskās platformas, lai tādējādi droši izvēlētos no pārmērīgas tehnoloģiskās atkarības un tehnoloģiju strupceļiem;

² Ministru kabineta 2015. gada 21. oktobra rīkojums Nr. 649 "Par koncepcijas "Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis" īstenošanas gaitu līdz 2015. gada 15. jūnijam", skat: [šeit](#)

³ skat: [šeit](#)

⁴ skat: [šeit](#)

⁵ skat: [šeit](#)

- Izstrādāta un publicēta nacionālā IKT infrastruktūras arhitektūra - 2024.-2025. gads - Latvijas valsts digitālās pārvaldes arhitektūras koncepta īstenošana, koordinējot digitālās pārvaldes attīstības jomu mērķarhitektūru izstrādi un saskaņošanu, tajā skaitā izstrādājot un saskaņojot IKT infrastruktūras un kiberdrošības pakalpojumu jomas mērķarhitektūru, kuras daļa ir arī valsts datu apstrādes mākonis;
- Izstrādāts un saskaņots valsts datu apstrādes tiesiskais regulējums - 2024.-2025. gads (uz VK ziņojuma sagatavošanas brīdi regulējuma projekts bez iebildumiem iesniegts Valsts Kanceleijā iekļaušanai MK darba kārtībā) Valsts datu apstrādes mākoņa MK noteikumi, kas nosaka regulējuma ietvaru koplietošanas mākoņdatošanas pakalpojumu sniegšanai un saņemšanai, t.sk. nosaka papildus pienākumus un atbildības pakalpojumu sniedzējiem un Valsts digitālās attīstības aģentūrai (turpmāk – VDAA).

VARAM apsvērumi par to, kāpēc mākoņdatošanas pakalpojumu ieviešanai nebija iespējami piemērot stingrākas vadības pieeju:

- Mākoņpakalpojumu izmantošana tiek pieskaņota sistēmu attīstības dzīvesciklam - mākoņdatošanas pakalpojumu (t.sk. komerciālo un iekšējo - koplietošanas izmantošana) ir tikai viens no daudziem un vairumā gadījumu - nebūt ne primārajiem apsvērumiem, iestāžu, nozaru un valsts pārvaldes līmenī lemjot par valsts pārvaldes IKT risinājumu attīstības prioritātēm, t.sk. pieejamo finanšu instrumentu izmantošanu. “Mākoņgataavības” prasība tiek izvirzīta no jauna izstrādājamiem vai būtiski pārbūvējamiem risinājumiem, tomēr tā līdz šim nav bijusi un, visticamāk, pārskatāmā nākotnē arī neklūs par investīciju primāro mērķi;
- Ņemot vērā, ka Latvijā līdz šim nebija ieviesta pilnībā centralizēta mākoņskaitļošanas funkcija, kā arī VARAM padotības iestāžu, kas savu funkciju ietvaros strādātu mākoņdatošanas pakalpojumu nodrošināšanas un pārvaldības virzienā, VARAM politikas ieviešanai izmantoja tās rīcībā esošos resursus, vienlaikus, uzsākot stingrākas centralizācijas ieviešanu (t.sk. paredzot uz VDAA bāzes izveidot t.s. “mākoņdatošanas brokera” funkciju). Līdz šim:
 - ar investīciju politikas pārvaldību nodrošināts, ka nenotiek lokālas, neprofesionāli pārvaldītas un fragmentētas skaitļošanas infrastruktūras uzturēšana iestāžu un resoru ietvaros, bet notiek šīs funkcijas konsolidācija un profesionalizācija;
 - ar Eiropas fondu investīciju finansējumu tiek atbalstītas nozaru institūcijas, kuras ir apņēmušās attīstīt un sniegt skaitļošanas koplietošanas pakalpojumus, nodrošinot pārvaldītu pakalpojumu sniegšanas līmeni, t.sk., izmantojot mākoņdatošanas pakalpojumus;
 - veicināt mākoņdatošanas ieviešanu, savas kompetences ietvaros uzraugot nozaru IKT atbalsta plānošanu (t.sk. pārvaldes jomu arhitektūru izstrādi) un konkrēto IKT attīstības aktivitāšu atbilstību IKT pārvaldības tiesiskā regulējuma un vadlīniju prasībām - t.sk. arī attiecībā uz IKT infrastruktūras izmantošanu.

Vienlaikus VARAM atzīst, ka ir jāpaātrina esošās situācijas un pašreizējo infrastruktūras attīstības un migrācijas indikatīvo plānu apzināšanu un apkopošanu, kam labus priekšnoteikumus ir radījis nozaru ministriju ieguldījums savu jomu digitālās pārvaldes arhitektūru izstrādē un nozaru IKT infrastruktūras ekspertu dalība IKT infrastruktūras un kiberdrošības pakalpojumu jomas mērķarhitektūras apraksta izstrādē. Tāpēc VARAM š.g. 10. septembrī ir vērsusies pie nozaru ministrijām ar attiecīgu informācijas pieprasījumu.

VARAM atzīst, ka valsts mākoņdatošanas pakalpojumu **regulatīvās vides attīstība**, ja ar to pamatā saprot tieši valsts datu apstrādes mākoņa MK noteikumu izstrādi un saskaņošanu, ir aizkavējusies un tie tiks pieņemti tikai pēc revīzijas ziņojuma publicēšanas. Ilgo saskaņošanas procesu objektīvi noteica nepieciešamība salāgot noteikumu prasības ar Aizsardzības ministrijas vadībā vēl topošā noteikumu projekta “Informācijas sistēmu izvietošanas un datu centru drošības prasības” (24-TA-3243) prasībām, kā arī vienošanās ar visām iesaistītajām pusēm par reāli

izpildāmu (t.sk. termiņos) uzdevumu noteikšanu. VARAM uzskata (un to pierāda sniegto pakalpojumu apjoma pieaugums), ka skaitļošanas koplietošanas pakalpojumu sniegšana un izmantošana bija iespējama arī esošā regulējuma ietvaros kā iestāžu sadarbība Valsts pārvaldes iekārtas likuma regulējuma ietvaros, kā arī balstoties uz VESPC instrukciju. Būtiskākos ieguvumus, tajā skaitā, risinot revīzijā konstatētās problēmas, dos noteikumu projektā “Valsts datu apstrādes mākoņa noteikumi” (TA-24-1050) noteikto jauno pienākumu savlaicīga un kvalitatīva izpilde no valsts datu apstrādes mākoņa pakalpojumu sniedzēju un VDAA puses.

Attiecībā uz vienotas **informācijas un praktiska atbalsta izstrūkumu** VARAM piekrīt, ka līdz šim to ir spējusi nodrošināt tikai ierobežotā apjomā - politikas plānošanas dokumentos, tīmekļa vietnē (t.sk. IKT infrastruktūras koplietošanas pakalpojumiem veltītā lapā)⁶, valsts IKT pārvaldības vadītāju forumā un tā ietvaros organizētajās darba grupās, lielā mērā paļaujoties uz skaitļošanas infrastruktūras koplietošanas pakalpojumu sniedzēju pašu komunikāciju par saviem pakalpojumiem. Saskaņā ar iepriekš minētajā MK noteikumu projektā “Valsts datu apstrādes mākoņa noteikumi” (24-TA-1050)⁷ noteikto, tiek paredzēts, ka situāciju uzlabos VDAA iesaistīšanās šīs funkcijas izpildē. Līdz minētā noteikumu projekta apstiprināšanai MK, tiks izveidota atsevišķa sadaļa VARAM tīmekļvietnē www.varam.gov.lv, kur tiks centralizēti apkopota visa pieejamā informācija.

3. VARAM viedoklis par revīzijas ieteikumiem

VK ieteikumi ir skaidri un tie, kā jau minēts iepriekš, lielā mērā atbalsta VARAM jau uzsāktās darbības. Konkrēti, MK noteikumu “Valsts datu apstrādes mākoņa noteikumi” (24-TA-1050) projekts paredz, ka:

- 1) izmantojot valsts mākoņdatošanas pakalpojumus tiks nodrošināta atbilstība Aizsardzības ministrijas izstrādājamā tiesību akta projekta “Informācijas sistēmu izvietojuma un datu centru drošības prasības” (24-TA-3243) prasībām;
- 2) 2026. gada laikā valsts mākoņdatošanas pakalpojumu sniedzēji uzlabos izmaksu caurskatāmību (līdz 2026. gada 1. jūlijam) un sadarbībā ar VDAA ievieš atvieglotus pakalpojumu pieteikšanas un vienošanās par to saņemšanu procesus (līdz 2026. gada 1. decembrim), VDAA uzņemoties pakalpojumu sagādes starpnieka un atbalsta sniedzēja lomu un turpmāk nodrošinot regulārus pārskatus par valsts datu apstrādes mākoņa ietvaros sniegtajiem pakalpojumiem;
- 3) vēlākais, līdz 2026. gada beigām VDAA nodrošinās atvieglotas sagādes iespējas arī privātpersonu nodrošinātiem mākoņdatošanas pakalpojumiem.

Savukārt, pašreizējās situācijas detalizētas apzināšanas aktivitātes ir uzsāktas digitālās pārvaldes arhitektūras IKT infrastruktūras un kiberdrošības pakalpojumu attīstības jomas mērķu īstenošanas ietvaros ar 2025. gada 10. septembrī uzsākto aptauju.

VK ieteikumu ieviešanas uzraudzības process palīdzēs nostiprināt valsts pārvaldes skaitļošanas resursu konsolidācijas un mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanas veicināšanas uzdevumu VARAM darbības augstāko prioritāšu lokā, pievēršot pastiprinātu uzmanību gan noteikumu projekta “Valsts datu apstrādes mākoņa noteikumi” (24-TA-1050)⁸ prasību izpildes, gan IKT infrastruktūras un kiberdrošības pakalpojumu jomas arhitektūras mērķu sasniegšanas uzraudzībai.

Valsts sekretāra vietnieks digitālās
transformācijas jautājumos

G. Ozols

Toms Štālbergs, 67026914

⁶ skat: [šeit](#)

⁷ skat: [šeit](#)

⁸ skat: [šeit](#)

toms.stalbergs@varam.gov.lv

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU